

PM 2008:181 RIII (Dnr 001-792/2008)

Boverkets rapport om Tydligare bestämmelser om enkelt avhjälpna hinder

Remiss från Miljödepartementet

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Som svar på remissen överlämnas och återopas denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Kristina Alvendal anför följande.

Ärendet

Boverket har i rapporten ”Tydligare bestämmelser om enkelt avhjälpna hinder” lämnat förslag till författningsändringar för att förtydliga och underlätta genomförandet av bestämmelserna om enkelt avhjälpna hinder, enligt 17 kap. 21 a § plan- och bygglagen (PBL). Syftet är att stärka möjligheterna att nå regeringens mål om att alla enkelt avhjälpna hinder för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga bör vara åtgärdade före utgången av 2010.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, stadsbyggnadsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, fastighetsnämnden, kommunstyrelsens handikappråd samt stadsdelsnämnderna Älvsjö, Skärholmen och Rinkeby-Kista. Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd har inte haft möjlighet att svara på remissen på grund av tekniska problem vid remissutskicket.

Stadsledningskontoret ser positivt på de föreslagna förändringarna och konkretiseranden av lagen. Trots att mycket har genomförts i staden så innebär regeringens mål i allmänhet och denna konkretisering i synnerhet att stadsledningskontoret bedömer att kostnaderna kommer att öka. Stadsledningskontoret ser därutöver positivt på förslaget om ekonomisk stimulans som framförs i rapporten och förutsätter att staden inte bara ges ekonomisk stimulans utan också kompenseras för de merkostnader som uppstår.

Stadsbyggnadsnämnden anser att förtydliganden av bestämmelserna för enkelt avhjälpna hinder är nödvändigt och att Boverkets förslag är bra. Ett förtydligande av bestämmelserna ger bättre vägledning både för kommunen vid myndighetsutövning och för den enskilda fastighetsägaren. Stadsbyggnadsnämnden stöder också Boverkets förslag om ekonomisk stimulans.

Trafik- och renhållningsnämnden anser att Boverkets förslag till förtydliganden av bestämmelserna för enkelt avhjälpna hinder är väl motiverade och bra. Dessa förtydliganden kommer troligen inte att påverka nämndens tillgänglighetsarbete som i

stora delar omfattar mer än det Boverket avser med enkelt avhjälpna hinder. Däremot kommer både offentliga och privata ägare till byggnader med lokaler dit allmänheten äger tillträde att få bättre vägledning av de nya bestämmelserna.

Idrottsnämnden anser att Boverkets förslag om att enkelt avhjälpna hinder förtydligas är bra och att förtydligandet förs in i PBL. Nämnden anser också att det är viktigt att snarast åtgärda enkla hinder för funktionsnedsatta.

Kulturnämnden anser att förslagen i Boverkets rapport om att förtydliga bestämmelserna i PBL är åtgärder som kan bidra till att öka möjligheterna att avhjälpa en del hinder. Nämnden välkomnar också förslaget om ekonomisk stimulans samt stöd för utbildnings- och kompetensutveckling. Detta gäller inte minst vid åtgärder vad gäller kulturhistoriskt värdefulla byggnader/miljöer där aktsamhetskraven är stora för att kulturhistoriska värden inte skall förvanskas samtidigt som ökad tillgänglighet är önskvärd.

Fastighetsnämnden anser att de föreslagna förändringarna i PBL gör att bestämmelserna blir tydligare och lättare att tillämpa. De blir dock inte heltäckande utan den framtida tillämpningen och Boverkets föreskrifter får komplettera bestämmelserna i dessa delar.

Kommunstyrelsens handikappråd anser att Boverkets ändringsförslag är relevanta för Stockholms stad. Vidare anser rådet att alla skollokaler måste betraktas som sådana lokaler som allmänheten har tillträde till samt att avsaknaden av hörselteknisk utrustning är ett sådant hinder som måste ses som enkelt att avhjälpa

Älvsjö stadsdelsnämnd är positiv till de förtydliganden som föreslås samt förslagen på ekonomisk stimulans till kommunernas arbete med att öka tillgängligheten.

Skärholmens stadsdelsnämnd är positiv till att reglerna och bestämmelserna gällande åtgärder för att undanröja enkelt avhjälpna hinder, föreslås att förtydligas och indirekt görs mer tillämpbara så det praktiska åtgärdsarbetet underlättas.

Mina synpunkter

Det är mycket prioriterat för majoriteten i Stockholms stad att göra Stockholm tillgängligt för alla. Sedan den dåvarande borgerliga majoriteten satt upp tydliga mål för arbetet med ett tillgängligare Stockholm år 1999 har nästan en miljard kronor satsats för detta ändamål. Många projekt har blivit framgångsrika genom ett gott samarbete med handikappråd och handikapporganisationer. Jag känner stolthet över att staden åstadkommit såpass mycket under projektets gång. Däremot är jag ännu inte nöjd och menar att samtidigt som Stockholm kommer att vara en av världens tillgängligaste städer år 2010 så kan vi inte slå oss till ro. För staden handlar det nu om hur vi fortsätter att tillgängliggöra vår stad även framöver.

Jag ser positivt på de föreslagna förändringarna och konkretiseranden av lagtexten. Det är viktigt att hela landet får en samsyn i dessa frågor.

Trots att mycket har genomförts i Stockholm så innebär regeringens mål i allmänhet och denna konkretisering i synnerhet att kostnaderna kommer att öka. Jag ser därför positivt på förslaget om ekonomisk stimulans som framförs i rapporten och förutsätter att staden inte bara ges ekonomisk stimulans utan också kompenseras för de merkostnader som uppstår. För att minska framtida kostnader är det dessutom viktigt att skapa lösningar på problemen innan hinder uppstår. Det är speciellt viktigt i det skede av stark tillväxt som staden nu befinner sig i.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Som svar på remissen överlämnas och återopas denna promemoria.

Stockholm den 3 september 2008

KRISTINA ALVENDAL

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Remiss av Boverkets rapport om Tydligare bestämmelser om enkelt avhjälp
hinder

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Roger Mogert* (s) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. Som svar på remissen lämna följande yttrande till Miljödepartementet
2. Därutöver framföra följande.

Föredragande borgarrådet är inte trovärdigt då han påstår att tillgänglighetsarbetet är mycket prioriterat i Stockholms stad för den nuvarande borgerliga majoriteten. Kommunfullmäktige har inte fått besluta om kriterier för att mäta uppfyllelsen av målet om Stockholm som världens mest tillgängliga huvudstad, trots att dåvarande rödgröna majoritet gett ett sådant uppdrag.

Staden saknar fortfarande en samordningsfunktion med tillräckliga befogenheter för att driva på tillgänglighetsarbetet. Visst har 100 miljoner per år avsatts i trafikinämndens budget för att undanröja tillgänglighetshinder på allmänna platser, men det behövs mer pengar. Stadens egna fastigheter, till exempel skolor och samlingslokaler har i mycket liten utsträckning åtgärdats hittills. Vänsterpartiet har i sin budget för år 2008 avsatt 50 mnkr extra i investeringspengar för att stärka bland annat barnperspektivet i tillgänglighetsarbetet.

Både kommunerna och länsstyrelsen måste förbättra sin tillsyn, vilket inte kan göras utan resursförstärkningar. Staden saknar personalresurser för att ta hand om de många anmälningar om fysiska brister som kommer in till stadsbyggnadskontoret.

Borgarrådet säger i sina synpunkter att det är viktigt att skapa lösningar på problemen innan hinder uppstår, för att minska framtida kostnader. Vi uppmanar honom därför att som testamente inför sin avgång följa dessa kloka synpunkter och återinföra principbeslutet att både altaner och terrasser ska ha krav på tillgänglighet som avskaffades så snart de borgerliga kom till makten år 2006.

Vi anser i likhet med Kommunstyrelsens handikappråd att Boverkets ändringsförslag är relevanta för Stockholms stad, och att flertalet förslag går i rätt riktning. Det behövs dock förtydliganden och skärpningar på flera punkter som stadsbyggnadsnämndens och kommunstyrelsens handikappråd påpekar. Framförallt vill vi betona att alla skollokaler måste betraktas som sådana lokaler som allmänheten har tillträde till samt att avsaknaden av hörselteknisk utrustning är ett sådant hinder som måste ses som enkelt att avhjälpa.

Eftersom det finns så många brister i den befintliga bebyggelsemiljön anser vi i likhet med handikapprådet att enkelt avhjälpbara hinder ska åtgärdas så snart de ”konstateras föreligga” och inte så snart de ”uppkommer” som Boverket föreslår. Likväl menar vi att medgivande att

skjuta upp en åtgärd ska förenas med en skyldighet att redovisa när åtgärden kommer att vidtas. Vi ställer oss också tveksamma till möjligheten att lägga nyttan för personer med funktionsnedsättningar som grund för bedömningen, eftersom ingen annan än den hindrade personen egentligen kan avgöra nyttan.

Reservation anfördes av borgarrådet *Yvonne Ruwaida* (mp) enligt följande.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. avslå borgarrådets förslag
2. som remissvar anföra följande:

Boverkets förslag till ändring i PBL innebär inga konkreta förbättringar. Istället finns det risk att oklarheterna i lagen kvarstår och risken för att fastighetsägarna skyller på de ekonomiska "orimligheterna" för att undgå sitt ansvar ökar (se sid 17 och jämför den nu gällande paragrafen med den föreslagna). Det är också viktigt att konkretisera vad man menar med "enkelt" åtgärda och hur definieras gränsen till vad som är "ekonomiskt betungande" och "orimlig kostnad"?

Miljöpartiet anser att det även i fortsättningen ska vara fastighetsägarens ansvar att bekosta åtgärder som är nödvändiga för att undanröja hinder för tillgänglighet.

Boverkets förslag till lagförändringar som ska syfta till förtydliganden och förbättringar riskerar att leda till mer byråkrati, kostsamma rättegångar och allmän förvirring och irritation över vem som ska få tolkningsföreträde.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av *Carin Jämtin, Roger Mogert, Tomas Rudin* och *Teres Lindberg* (alla s) och *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till reservationen av (s) och (v) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Stefan Nilsson* (mp) med hänvisning till reservationen av (mp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Boverket har i rapporten ”Tydligare bestämmelser om enkelt avhjälpna hinder” lämnat förslag till författningsändringar för att förtydliga och underlätta genomförandet av bestämmelserna om enkelt avhjälpna hinder, enligt 17 kap. 21 a § plan- och bygglagen (PBL). Syftet är att stärka möjligheterna att nå regeringens mål om att alla enkelt avhjälpna hinder för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga bör vara åtgärdade före utgången av 2010.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, stadsbyggnadsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, fastighetsnämnden, kommunstyrelsens handikappråd samt stadsdelsnämnderna Älvsjö, Skärholmen och Rinkeby-Kista. Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd har inte haft möjlighet att svara på remissen på grund av tekniska problem vid remissutskicket.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 26 maj 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Boverket har i rapporten lämnat förslag till författningsändringar för att förtydliga och underlätta genomförandet av enkelt avhjälpna hinder. Syftet är att stärka möjligheterna att nå regeringens mål om att alla enkelt avhjälpna hinder för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga bör vara åtgärdade före utgången av 2010.

Stadsledningskontoret ser positivt på de förslagna förändringarna och konkretiseranden av lagen. Med tanke på att målet om att enkelt avhjälpna hinder ska vara undanröjda 2010 gäller hela landet är det viktigt att det finns en samsyn i dessa frågor. Staden har under senare år arbetat med enkelt avhjälpna hinder. Trots att mycket har genomförts i staden så innebär regeringens mål i allmänhet och denna konkretisering i synnerhet att stadsledningskontoret bedömer att kostnaderna kommer att öka. Stadsledningskontoret ser positivt på förslaget om ekonomisk stimulans som framförs i rapporten och förutsätter att staden inte bara ges ekonomisk stimulans utan också kompenseras för de merkostnader som uppstår.

Bakgrund

Boverket har i rapporten ”Tydligare bestämmelser om enkelt avhjälpna hinder” lämnat förslag till författningsändringar för att förtydliga och underlätta genomförandet av bestämmelserna om enkelt avhjälpna hinder, enligt 17 kap 21 a § plan- och bygglagen (PBL). Syftet är att stärka möjligheterna att nå regeringens mål om att alla enkelt avhjälpna hinder för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga bör vara åtgärdade före utgången av 2010.

Ärendet

Den nuvarande lagtexten om enkelt avhjälpna hinder i 17 kap 21 a § PBL ger upphov till en rad frågeställningar som Boverket i sin rapport definierat enligt följande:

- Vad som avses med ”lokaler dit allmänheten har tillträde” ?
- Vem som är offentligrättsligt ansvarig för att enkelt avhjälpna hinder undanröjs ?
- När ett enkelt avhjälpna hinder ska undanröjas ?
- Under vilka förutsättningar kan undanröjande senareläggas ?

– Vad som avses med bedömningsfaktorn ”nyttan” av att enkelt avhjälpna hinder undanröjs ?

– Hur bedömningsfaktorn ”de ekonomiska konsekvenserna” bör hanteras ?

– Lagstiftningens karaktär av löpande ”förvaltningslagstiftning” ?

Mot bakgrund av dessa tillämpningsproblem föreslår Boverket följande lydelse i gällande lag:

”I byggnader som innehåller lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser skall enkelt avhjälpna hinder mot lokalernas och platsernas tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga undanröjas i den utsträckning som följer av föreskrifter meddelade med stöd av denna lag.”

Ersätts med följande:

”I byggnader som innehåller lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser skall ägaren av byggnaden eller platsen undanröja enkelt avhjälpna hinder mot lokalernas och platsernas tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga när de uppkommer. Vid bedömningen av om hinder är enkelt avhjälpna ska hänsyn tas till förutsättningarna på platsen och den nytta som personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga har av att hindren undanröjs.”

Om det föreligger betydande praktiska skäl mot att undanröja enkelt avhjälpna hinder när de uppkommer får hindren undanröjas senare. Enkelt avhjälpna hinder behöver inte undanröjas om de ekonomiska konsekvenserna för ägaren blir orimligt betungande. Med lokaler dit allmänheten har tillträde avses privat och offentligt ägda lokaler som i inte obetydlig omfattning riktar sig till eller används av allmänheten.

I föreskrifter meddelade med stöd av denna lag får närmare anges i vilken utsträckning som hinder ska undanröjas och under vilka förutsättningar undanröjande får senareläggas.”

I rapporten framförs behovet av ekonomisk stimulans för att på tillgänglighetsområdet möjliggöra ett bättre och mer aktivt kommunalt arbete och kraftfullare statliga och kommunala informations- och vägledningsinsatser.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av finansavdelningen inom stadsledningskontoret.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Stadsledningskontoret ser positivt på de förslagna förändringarna och konkretiseranden av lagtexten. Med tanke på att målet att enkelt avhjälpna hinder ska vara undanröjda fram till 2010 gäller i hela landet är det viktigt att det finns en samsyn i dessa frågor.

I förslaget till den nya lagtexten finns flera tillägg som är till för att orimliga situationerna inte ska uppstå. Exempel på detta är att om det finns praktiska skäl för att enkelt avhjälpna hinder undanröjs senare kan detta göras. Andra exempel är att hinder inte behöver undanröjas om de ekonomiska konsekvenserna för ägaren blir orimligt betungande eller om nyttan för personer med rörelsenedsättning är för liten. Stadsledningskontoret anser att formuleringarna kan ge upphov till olika tolkningar, trots gjorda konkretiseringar och det är först då föreskrifter som stödjer denna lag har utarbetats som tolkningsutrymmet kan minskas.

Då tillsynsansvaret finns hos staden har stadsbyggnadsnämnden utarbetat en rutin för anmälningar om enkelt avhjälpna hinder. Anmälningarna har sedan 2006 till största delen handlat om otillgänglighet inom näringslivets lokaler. Staden har under senare år arbetat med enkelt avhjälpna hinder inom flera nämnder och bolag, främst inom det så kallade tillgänglighetsprojektet till vilket 100 mnkr avsatts årligen sedan 1999. Även stadens bostadsbolag har arbetat aktivt med tillgänglighetsfrågorna. Stadsledningskontoret bedömer att trots att mycket har genomförts i staden så innebär regeringens mål i allmänhet och denna konkretisering i synnerhet att kostnaderna kommer att öka. Stadsledningskontoret ser positivt på förslaget om ekonomisk stimulans som framförs i rapporten och förutsätter att staden inte bara ges ekonomisk stimulans utan också kompenseras för de merkostnader som uppstår. De tre områden som framhålls där en ekonomisk stimulans kan leda till att hindren avhjälpas i snabbare takt är: Informationsområdet, kompetensutvecklingsområdet och den kommunala

sektorn.

Stadsledningskontoret kan dock konstatera att den mest fördelaktiga lösningen är att inte låta hinder uppstå. De lösningar som arbetats fram för att undanröja hinder måste ligga till grunden för planering av nya lokaler.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 15 maj 2008 att som svar på remissen överlämna kontorets tjänsteutlåtande.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 29 april 2008 har i huvudsak följande lydelse.

REMISSEN

Boverket har i uppdrag att lämna förslag till författningsändringar som kan behövas för att förtydliga och underlätta genomförandet av bestämmelserna om enkelt avhjälpna hinder i 17 kap 21 a § PBL. Enligt uppdraget ska förslagen stärka möjligheterna att nå regeringens målsättning att alla enkelt avhjälpna hinder för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga bör vara åtgärdade före utgången av 2010.

Boverket föreslår att bestämmelserna om enkelt avhjälpna hinder förtydligas när det gäller:

- vad som avses med ”lokaler dit allmänheten har tillträde”,
- vem som är offentlighetsligt ansvarig för att enkelt avhjälpna hinder undanröjs,
- när ett enkelt avhjälpna hinder ska undanröjas,
- under vilka förutsättningar undanröjande kan senareläggas,
- vad som avses med bedömningsfaktorn ”nyttan” av att enkelt avhjälpna hinder undanröjs,
- hur bedömningsfaktorn ”de ekonomiska konsekvenserna” bör hanteras,
- lagstiftningens karaktär av löpande ”förvaltningslagstiftning”.

Förtydligandet bör enligt Boverket ske direkt i PBL och kompletteras med förklarande och vägledande förarbeten.

I rapporten tar Boverket upp betydelsen av att kommunernas tillsynsroll förtydligas och att tillsynsarbetet förbättras samt förändringar som kan behöva göras i Boverkets föreskrifter om enkelt avhjälpna hinder.

Boverket anser också att regeringen bör överväga behovet av ekonomisk stimulans för att möjliggöra ett bättre och mer aktivt kommunalt arbete och kraftfullare statliga och kommunala informationsinsatser samt stödja utbildnings- och kompetensutvecklingsinitiativ.

Ett problem som uppkommit vid tillämpning av bestämmelserna om enkelt avhjälpna hinder är att kraven inte alltid är formulerade på samma sätt eller har samma omfattning som i annan bygglagstiftning. Boverket anser att eftersom de olika föreskrifterna/råden är kopplade till olika lagar är det inte alltid möjligt att ha samma kravnivå när man kommer ner till detaljer och menar att det visar på behov av information.

UTLÅTANDE

Stadsbyggnadskontorets synpunkter

Stadsbyggnadskontoret anser att förtydliganden av bestämmelserna för enkelt avhjälpna hinder är nödvändigt och att Boverkets förslag är bra. Ett förtydligande av bestämmelserna ger bättre vägledning både för kommunen vid myndighetsutövning och för den enskilda fastighetsägaren.

Stadsbyggnadskontoret stöder också Boverkets förslag om ekonomisk stimulans.

Beträffande kravnivån i bestämmelserna om enkelt avhjälpna hinder vill Stadsbyggnadskontoret framhålla att det för en trovärdig myndighetsutövning är viktigt att olika bestämmelser som samverkar inom området fysisk tillgänglighet så långt som möjligt har samma

kravnivå och omfattning.

SLUT

Trafik- och renhållningsnämnden

Trafik- och renhållningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 20 maj 2008 att som svar på remissen överlämna och åberopa kontorets utlåtande.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 11 april 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Boverket har i uppdrag att lämna förslag till författningsförändringar som kan underlätta arbetet med att undanröja enkelt avhjälpta hinder. Kontoret anser att förslagen är bra för att de ger bättre vägledning. Kontoret konstaterar även att stadens tillgänglighetsarbete som gäller enkelt avhjälpta hinder redan idag till stora delar omfattar mer än vad Boverket avser med enkelt avhjälpta hinder.

Remissen

Boverket har i uppdrag att lämna förslag till författningsändringar som kan behövas för att tydliggöra och underlätta genomförandet av bestämmelserna om enkelt avhjälpta hinder i 17 kap 21 a § Plan- och bygglagen. Enligt uppdraget ska förslagen stärka möjligheterna att nå regeringens målsättning att alla enkelt avhjälpta hinder för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga bör vara åtgärdade före utgången av 2010.

Boverket föreslår att bestämmelserna om enkelt avhjälpta hinder förtydligas när det gäller:

- vad som avses med ”lokaler dit allmänheten har tillträde”,
- vem som är offentlighetsrättsligt ansvarig för att enkelt avhjälpta hinder undanröjs,
- *när* ett enkelt avhjälpt hinder ska undanröjas,
- under vilka förutsättningar undanröjande kan senareläggas,
- vad som avses med bedömningsfaktorn ”nyttan” av att enkelt avhjälpta hinder undanröjs,
- hur bedömningsfaktorn ”de ekonomiska konsekvenserna” bör hanteras,
- lagstiftningens karaktär av löpande ”förvaltningslagstiftning”.

Boverket anser att de stora hindren för att regeringens målsättning ska infrias är en kombination av bristfällig tillsyn, bristande ekonomisk motivation och otillräcklig statlig och kommunal information. Den enskilt viktigaste faktorn för att åstadkomma en bättre efterlevnad av reglerna är en fungerande statlig och kommunal tillsyn.

Trafikkontorets synpunkter

Inom ramen för Tillgänglighetsprojektet arbetar kontoret sedan flera år aktivt med att undanröja enkelt avhjälpta hinder på allmänna platser (gator, torg och parker) och i stadens byggnader genom särskilda medel avsatta för Fastighetskontoret, Kulturförvaltningen och Idrottsförvaltningen.

Tillgänglighetsprojektet har tagit fram tillgänglighetsplaner för alla stadsdelar som ligger till grund för årliga åtgärdsplaner. På detta sätt arbetar staden med att undanröja de hinder som finns på stadens allmänna platser. Kontoret räknar med att en stor del av hindren på de viktigaste stråken och platserna ska vara åtgärdade år 2010. En del arbete på stadens mark återstår även efter år 2010.

Kontoret anser att Boverkets förslag till förtydliganden av bestämmelserna för enkelt avhjälpta hinder är väl motiverade och bra. Dessa förtydliganden kommer troligen inte att påverka kontorets tillgänglighetsarbete som i stora delar omfattar mer än det Boverket avser

med enkelt avhjälpna hinder. Däremot kommer både offentliga och privata ägare till byggnader med lokaler dit allmänheten äger tillträde att få bättre vägledning av de nya bestämmelserna.

Trafikkontorets förslag

Kontoret föreslår att Trafik- och renhållningsnämnden besvarar kommunstyrelsens remiss med detta tjänsteutlåtande.

Slut

Idrottsnämnden

Idrottsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 17 juni 2008 att överlämna och återropa förvaltningens tjänsteutlåtande.

Idrottsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 14 maj 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Ärendet

Kommunstyrelsen har för yttrande senast 2008-05-21 utsänt till bland annat idrottsnämnden Boverkets rapport om tydligare bestämmelser om enkelt avhjälpna hinder på remiss.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av planeringsavdelningen.

Remissen

Boverket har i uppdrag att lämna förslag till författningsändringar som kan behövas för att förtydliga och underlätta genomförandet av bestämmelserna om enkelt avhjälpna hinder i 17 kap 21 a § PBL. Enligt uppdraget skall förslagen stärka möjligheterna att nå regeringens målsättning att alla enkelt avhjälpna hinder för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga bör vara åtgärdade före utgången av 2010.

Boverket föreslår bland annat i rapporten att bestämmelserna om enkelt avhjälpna hinder förtydligas när det gäller:

- Vad som avses med ”lokaler dit allmänheten har tillträde”
- Vem som är offentligt ansvarig för att enkelt avhjälpna hinder undanröjs
- När ett enkelt avhjälpna hinder skall undanröjas
- Under vilka förutsättningar undanröjande kan senareläggas
- Vad som avses med bedömningsfaktorn ”nyttan” av att enkelt avhjälpna hinder undanröjs
- Hur bedömningsfaktorn ”de ekonomiska konsekvenserna” bör hanteras
- Lagstiftningens karaktär av löpande ”förvaltningslagstiftning”

Boverket anser att förtydligandet bör ske direkt i PBL och kompletteras med förklarande och vägledande förarbeten. Boverket påpekar också på betydelsen av att kommunernas tillsynsroll förtydligas och att tillsynsarbetet förbättras.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen anser att Boverkets förslag om att enkelt avhjälpna hinder förtydligas är bra och att förtydligandet förs in i PBL. Förvaltningen anser också att det är viktigt att snarast åtgärda enkla hinder för funktionsnedsatta.

Förvaltningen har under de senaste åren haft ett årligt bidrag från trafikinämnden på 10 mnkr för åtgärdande av mindre hinder inom idrottsanläggningarna. Bland åtgärderna kan nämnas installation av hissar, ramper och iordningställande av toaletter.

Vid planeringen av nya idrottsanläggningar eller vid större ombyggnader planerar förvaltningen att funktionsnedsatta på ett funktionellt sätt kan nå anläggningen och dess faciliteter som omklädningsrum, toaletter, verksamhetsytor och publikplatser. För att erhålla en

god tillgänglighet inne i anläggningarna iordningställs vid behov hissar och ramper. På varje anläggning iordningställs minst två omklädningsrum, inklusive duschrum och toaletter, för funktionsnedsatta.

Förvaltningen har i övrigt inget att erinra mot Boverkets förslag.

SLUT

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 20 maj 2008 som svar på remissen överlämna och återropa kulturförvaltningens tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av ordförande Madeleine Sjöstedt (fp), ledamöterna Cecilia Brinck (m), Elisabeth Fleetwood (m), Inga-Märta Fröman (kd), Rasmus Jonlund (fp) och Lorentz Lyttkens (m), *bilaga 1*.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 5 maj 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Ärende

Till kulturnämnden har för yttrande senast den 21 maj 2008 remitterats Boverkets rapport om tydligare bestämmelser om enkelt avhjälpna hinder.

Ärendets beredning

Detta ärende har handlagts vid kulturförvaltningens personalavdelning.

Boverkets rapport

Rapporten är redovisningen av ett uppdrag från regeringen att lämna förslag till författningsändringar som kan behövas för att förtydliga och underlätta genomförandet av bestämmelserna om enkelt avhjälpna hinder i 17 kap 21 a § PBL. I rapporten behandlar Boverket dessutom andra åtgärder än författningsändringar som kan påskynda undanröjandet av enkelt avhjälpna hinder. Enligt uppdraget ska förslagen stärka möjligheterna att nå regeringens målsättning att alla enkelt avhjälpna hinder för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga bör vara åtgärdade före utgången av 2010.

Boverket föreslår i sin rapport att bestämmelserna förtydligas när det gäller vad som avses med "lokaler dit allmänheten har tillträde",

vem som är offentligträttsligt ansvarig för att enkelt avhjälpna hinder undanröjs,

när ett enkelt avhjälpna hinder ska undanröjas,

under vilka förutsättningar undanröjande kan senareläggas,

vad som avses med bedömningsfaktorn "nyttan" av att enkelt avhjälpna hinder undanröjs,

hur bedömningsfaktorn "de ekonomiska konsekvenserna" bör hanteras,

lagstiftningens karaktär av löpande "förvaltningslagstiftning".

Förtydligandet bör ske direkt i PBL.

Avslutningsvis lyfter Boverket fram åtgärder vilka de anser att regeringen bör överväga. Det handlar framför allt om ekonomisk stimulans för att på tillgänglighetsområdet möjliggöra ett bättre och mer aktivt kommunalt arbete och kraftfullare statliga och kommunala informations- och vägledningsinsatser. Det handlar också om att förbättra kompetensen genom att stödja utbildnings- och kompetensutvecklingsinitiativ.

Kulturförvaltningens synpunkter

Stockholms kulturförvaltning har under en följd av år aktivt arbetat med olika åtgärder för att öka tillgängligheten till stadens kulturinstitutioner för personer med olika funktionshinder. Behoven är omfattande och målsättningen om tillgänglighet för alla har ej uppnåtts överallt. Förslagen i Boverkets rapport om att förtydliga bestämmelserna i PBL är

åtgärder som kan bidra till att öka möjligheterna att avhjälpa en del hinder.

Kulturförvaltningen välkomnar också förslaget om ekonomisk stimulans samt stöd för utbildnings- och kompetensutveckling. Detta gäller inte minst vid åtgärder vad gäller kulturhistoriskt värdefulla byggnader/miljöer där aktsamhetskraven är stora för att kulturhistoriska värden inte skall förvanskas samtidigt som ökad tillgänglighet är önskvärd.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 15 maj 2008 att som svar på remissen åberopa kontorets tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av vice ordföranden Martin Michel (mp), *bilaga 1*.

Fastighetskontorets tjänsteutlåtande daterat den 30 april 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Utlåtande

Bakgrund

Boverket har från regeringen fått i uppdrag att lämna förslag till författningsändringar som kan behövas för att förtydliga och underlätta genomförandet av bestämmelserna om enkelt avhjälpta hinder i 17 kap 21 a § PBL, plan och bygglagen. Enligt uppdraget ska förslagen stärka möjligheterna att nå regeringens målsättning att enkelt avhjälpta hinder för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga bör vara åtgärdade före utgången av 2010.

Fastighetsnämnden har på remiss fått boverkets rapport om tydligare bestämmelser om enkelt avhjälpta hinder. Remisstiden löper ut den 31 maj varför ärendet måste justeras omedelbart.

I rapporten behandlar boverket även andra åtgärder än författningsändringar som kan påskynda undanröjandet av enkelt avhjälpta hinder.

Rapporten

Rapporten föreslår i korthet att bestämmelserna om enkelt avhjälpta hinder förtydligas när det gäller

- vad som avses med "lokaler dit allmänheten har tillträde",
- vem som är offentlighetsansvarig för att enkelt avhjälpta hinder undanröjs,
- när ett enkelt avhjälpt hinder ska undanröjas,
- under vilka förutsättningar undanröjande kan senareläggas,
- vad som avses med bedömningsfaktorn "nyttan" av ett enkelt avhjälpt hinder undanröjs,
- hur bedömningsfaktorn "de ekonomiska konsekvenserna" bör hanteras,
- lagstiftningens karaktär av löpande "förvaltningslagstiftning".

Även andra åtgärder såsom förtydligande i Boverkets föreskrifter föreslås liksom förtydligande av kommunerna tillsynsroll och förslag till ett förbättrande av tillsynsarbetet.

Nuvarande lydelse av 17 kap 21 a § PBL är:

"I byggnader som innehåller lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser skall enkelt avhjälpta hinder mot lokalernas och platsernas tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga undanröjas i den utsträckning som följer av föreskrifter med stöd av denna lag."

Boverket föreslår följande lydelse:

"I byggnader som innehåller lokaler allmänheten har tillträde och på allmänna platser skall ägaren av byggnaden eller platsen undanröja enkelt avhjälpta hinder mot lokalernas

och platsernas tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga när de uppkommer.

Vid bedömningen av om hinder är enkelt avhjälpt ska hänsyn tas till förutsättningarna på platsen och den nytta som personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga har av att hindret undanröjs.

Om det föreligger betydande praktiska skäl mot att undanröja enkelt avhjälpta hinder när de uppkommer får hindren avhjälpas senare.

Enkelt avhjälpta hinder behöver inte undanröjas om de ekonomiska konsekvenserna för ägaren blir orimligt betungande.

Med lokaler dit allmänheten har tillträde avses privat och offentligt ägda lokaler som i inte obetydlig omfattning riktar sig till eller används av allmänheten.

I föreskrifter meddelade med stöd av denna lag får närmare anges i vilken utsträckning som hinder ska undanröjas och under vilka förutsättningar undanröjande får senareläggas.”

Analys

Bestämmelserna om enkelt avhjälpta hinder är oklara och kontoret delar boverkets uppfattning om att inte bara lagen utan även tillämpningsföreskrifterna behöver förtydligas liksom kompetensen och tillsynen för att nå regeringens målsättning att enkelt avhjälpta hinder för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga bör vara åtgärdade före utgången av 2010.

Kontoret har förutom att reglerna upplevts som oklara haft problem med i huvudsak en av de punkter som boverket tagit upp och det är vem som är ansvarig för att enkelt avhjälpta hinder undanröjs. Med de tidigare bestämmelserna har dessa kunnat tolkas så att ansvaret låg både på fastighetsägaren och hyresgästen med den följd att frågan bollades mellan parterna. I förslaget tydliggörs detta så att det alltid är fastighetsägaren som har ansvaret för att enkelt avhjälpa hindret utförs vilket är bra. Att det sedan kan vara så att det är hyresgästen som skall bekosta åtgärden är en annan fråga och styrs utav hyreskontraktet mellan parterna. Det är dock viktigt att hyresgästen i dessa fall är informerad om att kostnaderna för åtgärder kommer att tas ut av hyresgästen.

Kontoret tycker att de föreslagna förändringarna i PBL gör att bestämmelserna blir tydligare och lättare att tillämpa. De blir dock inte heltäckande utan den framtida tillämpningen och boverkets föreskrifter får komplettera bestämmelserna i dessa delar.

Slut

Kommunstyrelsens handikappråd

Kommunstyrelsens handikappråd beslutade vid sitt sammanträde den 2 juni 2008 att som svar på remissen lämna följande yttrande:

Stadsbyggnadsnämndens handikappråd har lämnat ett yttrande i rubricerade ärende. Vi ställer oss bakom det och bilägger det (nedan). Särskilt vill vi lyfta fram två krav i yttrandet, nämligen

att alla skollokaler måste betraktas som sådana lokaler som allmänheten har tillträde till
att avsaknaden av hörselteknisk utrustning är ett sådant hinder som måste ses som enkelt att avhjälpa

Vi vill dessutom komplettera med några egna synpunkter.

Regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting har i en debatt-artikel i DN den 19 maj läxat upp landets kommuner för att de inte har tagit sitt fulla ansvar när det gäller att se till att enkelt avhjälpta hinder i den fysiska miljön är ur världen år 2010. Också Stockholm måste ta till sig av den kritiken, de 100 milj. kr årligen till trots.

Staden saknar en samordningsfunktion med tillräckliga befogenheter att driva på arbetet inom stadens olika verksamheter men också utåt mot alla ansvariga fastighetsägare. Stadens

eget fastighetsbestånd, t.ex. skolor och samlingslokaler, har i mycket liten utsträckning åtgärdats hittills. Staden saknar personalresurser för att ta hand om de många anmälningar om brister i den fysiska miljön som kommer in till stadsbyggnadskontoret. Inte heller sker det någon tillsyn värd namnet från stadens sida. Tyvärr finns det en hel del brister i tillgängligheten också i det nya som byggs och anläggs, i vissa fall har de t.o.m. kommit till med stadens goda minne, i andra fall är de konsekvenser av att staden inte utövar den tillsyn över byggnadsverksamheten som plan- och bygglagstiftningen förutsätter. Boverkets förslag har alltså stor relevans också för Stockholms stad.

Den nya diskrimineringslagen anger tyvärr inte en otillgänglig miljö som diskrimineringsgrund. Handikapprörelsen har kritiserat detta starkt och krävt en komplettering. Det finns därför anledning tro att regeringen enligt sitt löfte snabbt utreder frågan och återkommer till riksdagen med ett förslag som tillgodoser kravet. Man måste alltså utgå från att brister i tillgängligheten i en snar framtid kommer att vålla bekymmer för de fastighetsägare och kommuner som skapar nya brister och underlåter att ta bort sådana i den befintliga bebyggelsen. Också detta är en anledning för landets kommuner och fastighetsägare att skärpa sig.

Till sist: En miljö som möjliggör full delaktighet för alla människor är en fråga om demokrati. Tillgänglighet är bra för alla. Handikappanpassning ska därför utmönstras ur vokabulären och ersättas med begreppet tillgänglighet.

Stadsbyggnadsnämndens handikappråds yttrande daterat den 13 maj 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Yttrande över Remiss av Boverkets rapport om tydligare bestämmelser om enkelt avhjälpna hinder

Boverkets ändringsförslag är relevanta också för Stockholm stad

Stadsbyggnadsnämndens handikappråd har beslutat att avge ett yttrande över rubricerade remiss och förutsätter att det bifogas nämndens yttrande.

Insatser som rättar till brister i tillgänglighet och användbarhet i den befintliga miljön är givetvis av mycket stor betydelse för att vi som lever med funktionsnedsättningar av olika slag ska kunna delta i samhällslivet på samma villkor som alla andra. De många brister som finns i Stockholm idag är också allvarliga hinder för en stad som vill framstå som världens mest tillgängliga huvudstad.

De 100 milj. kr som fullmäktige har avsatt årligen sedan drygt ett decennium tillbaka har betytt mycket för att förbättra de yttre miljöer som staden bär ansvaret för. Men mycket litet har gjorts för att rätta till brister i stadens eget fastighetsbestånd. Och sist men inte minst är det mesta gjort i det privatägda fastighetsbeståndet. Staden har ett ansvar för att också de delarna åtgärdas främst genom sin skyldighet att utöva tillsyn och informera om gällande regler. Det ansvaret tycker vi inte att staden har tagit på allvar.

Våra erfarenheter stämmer till stora delar med dem som Boverket redovisar. Det uppdrag som Boverket har haft att förtydliga och underlätta genomförandet av bestämmelserna om enkelt avhjälpna hinder är angeläget. Flertalet förslag går i rätt riktning. Vi kommenterar dem i det följande samtidigt som vi måste beklaga att förslagen kommer så sent att de i mycket liten utsträckning kan påverka möjligheterna att nå etappmålet för år 2010.

Vad avses med lokaler dit allmänheten har tillträde?

Vi anser att samtliga lokaler i en skola ska betraktas som lokaler dit allmänheten har tillträde, eftersom de är resurser som skulle kunna utnyttjas mycket mer effektivt än som sker för närvarande. Även när de inte har den karaktären är ändå själva skolverksamheten sådan

att den måste kunna utnyttjas av människor med olika funktionsnedsättningar, elever, lärare, föräldrar.

Hur lagregleringen bäst sker av kravet på tillgänglighet kan vi inte bedöma. På längre sikt är det givetvis ett absolut krav att alla skolor har en fullgod tillgänglighet och användbarhet och att inte bara sådana brister som är enkelt att avhjälpa rättas till. Ett sådant krav ställs troligen lämpligast i skollagen. För att snabbt komma fram till åtminstone vissa förbättringar förefaller det dock enklast att reglera skyldigheten i lagstiftningen om enkelt åtgärdade hinder.

Vi anser alltså att

- lagstiftningen om enkelt åtgärdade hinder ska förtydligas så att det klart framgår att alla delar av en skola ska betraktas som sådana lokaler till vilka allmänheten äger tillträde
- det i skollagen ska tas in en bestämmelse som föreskriver att skolor i sin helhet ska vara fullt tillgängliga och användbara för personer med olika typer av funktionsnedsättningar

Det är fastighetsägarens ansvar att åtgärda enkelt avhjälpta hinder. Det skall ske så snart de konstateras föreligga

Vi delar Boverkets uppfattning att bestämmelserna ska göra tydligt att kravet riktas mot fastighetsägaren.

Vi instämmer också i att åtgärder ska vidtas omgående. Eftersom det finns många brister i den befintliga bebyggelsemiljön är dock Boverkets förslag att enkelt avhjälpta hinder ska åtgärdas så snart de uppkommer inte lämpligt formulerat. Vi anser att ordet ”uppkommer” ska bytas ut mot ”konstateras föreligga”.

Vi tillstyrker

- Boverkets förslag till lydelse av första stycket i 17 kap 21 a § PBL med nyssnämnda ändring.

Boverket anser att det i undantagsfall ska kunna medges att en fastighetsägare inte omedelbart åtgärdar konstaterade hinder.

Vi anser att

- ett sådant medgivande måste förenas med en skyldighet att redovisa när åtgärden kommer att vidtas.

Faktorer som ska tillmätas betydelse vid bedömningen av om ett hinder är lätt att avhjälpa eller inte

Det låter vid första anblicken riktigt att nyttan för personer med funktionsnedsättning ska vara en viktig faktor vid bedömningen av vad som ska anses vara ett lätt avhjälpt hinder. Men varje åtgärd som undanröjer ett hinder är givetvis till nytta för dem som är hindrad. Det är ju själva syftet med regelverket kring enkelt avhjälpta hinder. Varje undanröjt hinder innebär därför att det villkoret är uppfyllt. Nyttan i den meningen kan därför inte graderas.

Förslagsställaren har troligen tänkt att först när ett visst antal personer upplever hindret är det en faktor att beakta. Frågan inställer sig då omedelbart, hur många och vilka personer ska det handla om, vem ska avgöra vilka som hindras resp. inte hindras. Givetvis kan ingen annan än den hindrade personen själv bestämma detta men i praktiken skulle beslutet komma att fattas av en fastighetsägare eventuellt tillsammans med en kommunal tjänsteman över huvudet på de personer som bedömningen berör. Den slutsats vi drar av resonemanget är därför att det inte är lämpligt att lägga nytta för personer med funktionsnedsättning till grund för bedömningen. Särskilt uppenbart är det när det handlar om kommersiella lokaler.

I stället menar vi att det enbart kan vara förutsättningarna på platsen och, när det är fråga

om kommersiella lokaler, de ekonomiska konsekvenserna för fastighetsägaren och nyttan för den som driver berörd verksamhet, som är faktorer som det går att beakta när man ska avgöra om ett hinder är lätt att avhjälpa eller inte. Nyttan är då den ökade krets av besökare eller kunder som undanröjandet av hindret möjliggör, en faktor som vi anser ska väga tungt i bedömningen.

Vi avslår förslaget

att nyttan för personer med funktionsnedsättning läggs till grund för bedömningen av om ett hinder ska anses enkelt att avhjälpa eller inte.

Vi yrkar

att bedömningen görs med hänsyn till dels förutsättningarna på platsen, dels de ekonomiska konsekvenserna för fastighetsägaren och, när det gäller kommersiella lokaler, nyttan i form av ökad besöks- och kundfrekvens för dem som driver verksamheter i dem.

Vi delar inte Boverkets uppfattning att bedömningen av förutsättningarna på platsen inte leder till några större problem. Det är t.ex. vanligt att en fastighetsägare inte tillåts ta trottoarmark i anspråk för att överbrygga en även ganska liten nivåskillnad i form något enda trappsteg. Denna problematik måste uppmärksammas och generella lösningar måste utvecklas.

Det är allvarligt att kommunerna inte tar sin roll som gott föredöme och sitt tillsynsansvar på allvar

Vi anser i likhet med Boverket att såväl kommunerna som länsstyrelserna måste öka och förbättra sin tillsyn. Så kan inte ske utan resursförstärkningar. Det brådskar med åtgärder från statsmakernas sida, bl.a. tydliga riktlinjer, inte minst med tanke på den korta tid som återstår till år 2010, då i princip alla enkelt avhjälpta hinder ska vara undanröjda.

Förtydliganden i Boverkets föreskrifter

Krav på sakkunniga i tillgänglighet

Vi ser med stora förväntningar fram mot en certifiering av sakkunniga kontrollanter vad gäller tillgänglighet och till den kopplade kontrollorgan. Den nuvarande ordningen för hur tillgång till erforderlig tillgänglighetskunskap ska dokumenteras i byggnmälan och kontrollplan har inte kunnat garantera att kraven på god tillgänglighet är uppfyllda.

Ljudmiljö

Vi efterlyser tydliga krav på goda ljudmiljöer i lokaler som allmänheten vistas i. Som exempel på lokaler där bristerna är stora idag kan vi nämna restauranger, skollokaler, större gallerior. Tydliga föreskrifter och allmänna råd måste utarbetas.

Vi har alltsedan bestämmelserna om enkelt avhjälpta hinder kom till krävt att hörselteknisk utrustning ska innefattas i begreppet. Att inte heller denna översyn av bestämmelserna har lett till att kravet tillgodoses är en stor besvikelse för oss.

Vi yrkar att

att avsaknaden av hörselteknisk utrustning i samlingslokaler, receptioner etc. ska bedömas som ett sådant hinder som är enkelt att avhjälpa. Olika tekniska lösningar anpassade till lokala förhållanden finns att tillgå.

Belysning, fast inredning, kontrast- och varningsmarkeringar samt skyltning

Vi beklagar att Boverket inte redan nu har kunnat förtydliga vad som utgör hinder i ovan nämnda fall. Hinder av dessa slag kan vara särskilt svåra att bedöma och tydligare vägledning behövs.

Begreppet ”allmän plats”

Det blir allt vanligare, i varje fall i Stockholm, att platsbildningar av olika slag, tidigare gatumark och även parkmark överförs till tomtmark. Därför räcker det inte att regelverket om enkelt avhjälpna hinder gäller enbart sådan mark som har fastlagts som ”allmän plats” i detaljplan eller områdesbestämmelser.

Vi delar Boverkets uppfattning att regeringen måste överväga hur regelverket kan utformas så att också allmänplatsliknande mark omfattas av bestämmelserna.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 15 maj 2008 att som svar på remissen åberopa kontorets tjänsteutlåtande.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 23 april 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Boverket har fått i uppdrag av regeringen att lämna förslag till de författningsändringar i plan- och bygglagen som kan behövas för att förtydliga och underlätta genomförandet av bestämmelserna om enkelt avhjälpna hinder för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Verket ska även lämna förslag som syftar till att stärka möjligheterna att dessa bestämmelser bör vara åtgärdade före utgången av 2010.

Förslagen från Boverket redovisas i en rapport som remitterats till stadsdelsnämnden från kommunstyrelsen. Verket föreslår förtydliganden kring bl.a. vad som avses med ”lokal dit allmänheten har tillträde” och vem som är ansvarig för att hindren undanröjs. Förvaltningen är positiv till de förtydliganden som föreslås samt förslagen på ekonomisk stimulans till kommunernas arbete med att öka tillgängligheten.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom kansli- och serviceavdelningen och behandlats i handikapprådet, pensionärsrådet och förvaltningsgruppen 2008-05-08.

Bakgrund

Remissen består av Boverkets rapport ”Tydligare bestämmelser om enkelt avhjälpna hinder”. Remissen har skickats från miljödepartementet till Stockholms stad och kommunstyrelsen har i sin tur skickat den till åtta nämnder för synpunkter. Kommunstyrelsen har begärt yttrande från remissinstanserna senast den 21 maj 2008.

Boverket har fått i uppdrag av regeringen att lämna förslag till de författningsändringar som kan behövas för att förtydliga och underlätta genomförandet av bestämmelserna om enkelt avhjälpna hinder i 17 kap 21 a § Plan- och bygglagen. Enligt uppdraget ska förslagen stärka möjligheterna att regeringens målsättning att alla enkelt avhjälpna hinder för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga bör vara åtgärdade före utgången av 2010.

Sammanfattning av remissen

Plan- och bygglagen 17 kap 21 a § har idag följande lydelse:

I byggnader som innehåller lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser skall enkelt avhjälpna hinder mot lokalernas och platsernas tillgänglighet och användbarhet

för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga undanröjas i den utsträckning som följer av föreskrifter meddelade med stöd av denna lag.

Boverket föreslår i sin rapport att bestämmelserna i lagtexten och föreskrifterna om enkelt avhjälpna hinder förtydligas när det gäller:

- vad som avses med ”lokaler dit allmänheten har tillträde”
- vem som är offentligträttsligt ansvarig för att enkelt avhjälpna hinder undanröjs
- när ett enkelt avhjälpna hinder ska undanröjas
- under vilka förutsättningar undanröjande kan senareläggas
- vad som avses med bedömningsfaktorn ”nyttan” av att enkelt avhjälpna hinder undanröjs
- hur bedömningsfaktorn ”de ekonomiska konsekvenserna” bör hanteras samt
- lagstiftningens karaktär av löpande ”förvaltningslagstiftning”.

Boverket anser att dessa förtydliganden bör ske direkt i Plan- och bygglagen och kompletteras med förklarande och vägledande förarbeten. Verket beskriver också vilka förändringar som kan behöva göras i dess föreskrifter om enkelt avhjälpna hinder. Därutöver pekar verket på betydelsen av att kommunernas tillsynsroll förtydligas och att tillsynsarbetet förbättras. Behovet av ekonomisk stimulans för att möjliggöra ett bättre och mer aktivt kommunalt arbete på tillgänglighetsområdet och kraftfullare statliga och kommunala informations- och vägledningsinsatser lyfts fram. Det handlar också om att förbättra kompetensen genom att stödja utbildnings- och kompetensutvecklingsinitiativ.

Förvaltningens förslag

Sammantaget ställer sig förvaltningen positiv till de föreslagna förtydligandena i såväl lagtexter som Boverkets föreskrifter och anser att förslagen är väl genomarbetade.

Stadsdelsnämnden äger inga fastigheter utan hyr alla lokaler som verksamheterna behöver. Nämnden hyr i första hand av de kommunala fastighetsbolagen SISAB och Micasa Fastigheter i Stockholm AB samt av fastighetskontoret, men även av privata fastighetsägare. Vid ny-, om- och tillbyggnader görs alltid en tillgänglighetsanpassning av lokalerna. Utifrån brukarnas behov kan också anpassningar av lokalerna beställas t.ex. har nämnden tidigare låtit installera hissar i en skola med en rörelsehindrad elev.

Ett centralt begrepp i lagtexten är ”lokal dit allmänheten har tillträde”. Boverket föreslår följande definition ”Med lokaler dit allmänheten har tillträde avses privat och offentligt ägda lokaler som inte i obetydlig omfattning riktar sig till eller används av allmänheten.” Utredaren konstaterar dock att det även behövs konkret exemplifiering av vilka lokaler som avses och det kan göras av Boverket i form av allmänna råd. Förvaltningen håller med om att även med den nya formuleringen av lagtexten behövs ytterligare klargöranden kring hur den ska tillämpas.

Enligt förvaltningens sätt att tolka begreppet ”lokal dit allmänheten har tillträde” så omfattas endast medborgarkontoret av denna lagstiftning. I förvaltningens övriga lokaler kan andra än brukare och personal i vissa fall ha tillträde, främst föräldrar och anhöriga. De lokaler förvaltningen hyr är dock i stor utsträckning redan tillgänglighetsanpassade, varför denna lagstiftning inte har varit aktuell att tillämpa på förvaltningens lokaler.

En annan central fråga för denna lagstiftning är vem som är ansvarig för att enkelt avhjälpna hinder undanröjs. Här anser utredaren att det tydligt ska anges att det är ägaren av byggnaden som har ansvaret. Förvaltningen håller med om att detta klargörande är viktigt för att frågan inte ska riskera att bollas mellan fastighetsägare och lokalhyresgäst.

Boverket för även fram behovet av ekonomisk stimulans men anser inte att det är lämpligt att införa ekonomisk stimulans till ägarna av lokaler som behöver åtgärdas. Istället behövs ekonomiskt stöd för informationskampanjer riktade till fastighetsägare, kompetensutveckling inom området samt kommunalt tillgänglighetsarbete. Verket föreslår att kommuner, som anställer tillgänglighetsrådgivare, bedriver en aktiv uppsökande verksamhet och antar särskilda tillgänglighetsprogram, ska stöttas ekonomiskt.

Förutom lokaler för kommunala och andra offentliga verksamheter syftar lagstiftningen till att åtgärda även lokaler för privata verksamheter som allmänheten har tillträde till t.ex. butiker och restauranger. När det gäller dessa lokaler anser förvaltningen att ovanstående förslag om utökade resurser för information och tillsyn tillsammans med väl förankrade politiska målsättningar är vad som krävs för att snabbare nå målet d.v.s. att undanröja alla enkelt avhjälpna hinder.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 15 maj 2008 att godkänna förvaltningens remissyttrande.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 maj 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Boverket har fått i uppdrag av regeringen att se över regelverket och bestämmelserna om enkelt avhjälpna hinder och lämna förslag som syftar till att stärka möjligheterna och målsättningen att kunna åtgärda alla enkelt avhjälpna hinder för personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga före utgången av 2010. I Boverkets rapport, som remitterats till nämnden från kommunstyrelsen, föreslås att bestämmelserna om enkelt avhjälpna hinder förtydligas bl a vad gäller var hindren ska undanröjas, vem som ansvarar för att hindren undanröjs, när ett enkelt hinder ska undanröjas och när åtgärden kan senareläggas, hur de ekonomiska konsekvenserna ska hanteras mm. Förvaltningen har uttryckt sig positivt till förändringarna och stadsdelsnämnden föreslås godkänna förvaltningens remissyttrande.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom enheten stadsmiljö. Vid utformandet av ärendet har handläggaren haft kontakt med ordföranden i Skärholmens lokala handikappråd.

Bakgrund

Regeringen har gett Boverket i uppdrag att lämna förslag till författningsändringar som kan behöva göras för att förtydliga och underlätta genomförandet av bestämmelserna om enkelt avhjälpna hinder i 17 kap. 21 a § PBL (plan- och bygglagen). Enligt uppdraget ska förslagen stärka möjligheterna att nå regeringens målsättning att alla enkelt avhjälpna hinder för personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga bör vara åtgärdade, i lokaler allmänheten har tillträde till, före utgången av 2010.

I framtagen rapport föreslås att bestämmelserna förtydligas både i lag och i föreskrifter bl a när det gäller:

- vad som avses med "lokal dit allmänheten har tillträde",
- vem som är offentligrättsligt ansvarig för att enkelt avhjälpna hinder undanröjs,
- när ett enkelt avhjälpna hinder ska undanröjas,
- under vilka förutsättningar undanröjandet kan senareläggas,
- vad som avses med bedömningsfaktorn "nyttan" av att enkelt avhjälpna hinder undanröjs,
- hur bedömningsfaktorn "de ekonomiska konsekvenserna" bör hanteras,
- hur ska lagstiftningens karaktär av löpande "förvaltningslagstiftning" hanteras.

Förtydligandet bör enligt förslagsställarnas mening ske direkt i plan- och bygglagen (PBL) och kompletteras med förklarande och vägledande förarbeten. Vidare anses det vara av stor vikt att kommunernas tillsynsroll förtydligas och att tillsynsarbetet förbättras. Utöver ovan uppräknade förslag till förtydliganden beskrivs i rapporten vilka förändringar som behöver göras i de föreskrifter om enkelt avhjälpna hinder som tagits fram av Boverket.

Rapportern lyfter avslutningsvis fram några åtgärder som förslagsställarna anser att regeringen bör överväga, bl a behov av ekonomisk stimulans för att på tillgänglighets-området möjliggöra ett effektivare och mer verkningsfullt kommunalt arbete och kraftfullare statliga och kommunala vägledningsinsatser. Insatserna handlar också om att förbättra kompetensen genom att stödja utbildnings- och kompetensutvecklingsalternativ.

De oklarheter och problem som räknats upp i rapporten baseras på erfarenheter från olika uppföljningar om enkelt avhjälpta hinder som genomförts av Boverket, bl a olika seminarier, konferenser och samrådsmöte med inbjudna aktörer från olika myndigheter, kommuner, handikapporganisationer och konsulter. Vid samrådsmötet framfördes synpunkter som i stort sett bekräftade Boverkets bild av vilka tillämpningsproblem som finns och mötet gav i princip stöd åt de förslag som redovisas i denna rapport.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stadsdelsförvaltningen är positiv till att reglerna och bestämmelserna gällande åtgärder för att undanröja enkelt avhjälpta hinder, föreslås att förtydligas och indirekt görs mer tillämpbara så det praktiska åtgärdsarbetet underlättas. Inte minst har förvaltningen erfarit att begreppet ”lokal dit allmänheten har tillträde” skapar diskussioner och funderingar om vilka typer av lokaler som faktiskt kan avses, om det är samtliga kommunala lokaler eller bara vissa. Det har heller inte varit självklart för alla inblandade parter vem som ansvarar för att åtgärder genomförs, inte minst ekonomiskt, och när ett hinder bör/måste undanröjas, vilket också skapat problem. Förvaltningens anser avslutningsvis att väl förankrade politiska målsättningar, en tydlig policy och program samt utökade resurser så att kommunerna både kan åtgärda problemen inom de egna förvaltningarna och bedriva tillsyn är vad som krävs för att snabbare nå målet, d v s undanröja alla enkelt avhjälpta hinder.

Stadsdelsnämnden föreslås godkänna förvaltningens remissyttrande.

RESERVATIONER M.M.

Kulturnämnden

Särskilt uttalande gjordes av ordförande Madeleine Sjöstedt (fp), ledamöterna Cecilia Brinck (m), Elisabeth Fleetwood (m), Inga-Märta Fröman (kd), Rasmus Jonlund (fp) och Lorentz Lyttkens (m) enligt följande

”Stockholms stad har som uttalad ambition att vara världens mest tillgängliga huvudstad 2010. Det är ett mål som förpliktigar. Under 2007 tog kommunfullmäktige flera viktiga initiativ som ska leda till att målet uppfylls, bland annat i projektet Spindeln i fritidsnätet som syftar till att göra kultur-, idrotts-, och fritidslivet mer tillgängligt för barn och ungdomar med funktionshinder.

Inom stadens kulturliv pågår på flera håll olika typer av förbättringar av tillgängligheten. I inriktningsärendet för 2009 till 2011 saknas dock en strategi för hur kulturnämnden ska arbeta med att uppnå det övergripande målet om att Stockholm ska vara världens mest tillgängliga huvudstad 2010, och hur nämnden ämnar bidra till arbetet med Spindeln i fritidsnätet. Med anledning av detta har vi i en skrivelse uppdragit åt kulturförvaltningen att återkomma till nämnden med en redogörelse för hur detta arbete ska genomföras under åren som kommer.”

Fastighetsnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Martin Michel (mp) enligt följande

Fastighetsnämnden beslutar

att avslå kontorets förslag

samt

att besluta att som remissvar anföra följande:

Boverkets förslag till ändring i PBL innebär inga konkreta förbättringar. Istället finns det risk att oklarheterna i lagen kvarstår och risken för att fastighetsägarna skyller på de ekonomiska ”orimligheterna” för att undgå sitt ansvar ökar (se sid 17 och jämför den nu gällande paragrafen med den föreslagna). Det är också viktigt att konkretisera vad man menar med ”enkelt” åtgärda och hur definieras gränsen till vad som är ”ekonomiskt betungande” och ”orimlig kostnad”?

Miljöpartiet anser att det även i fortsättningen ska vara fastighetsägarens ansvar att bekosta åtgärder som är nödvändiga för att undanröja hinder för tillgänglighet.

Boverkets förslag till lagförändringar som ska syfta till förtydliganden och förbättringar riskerar att leda till mer byråkrati, kostsamma rättgångar och allmän förvirring och irritation över vem som ska få tolkningsföreträde.